

CAMI İLE CEMEVI'NİN BİRLİKTELİĞİNDEN AYNI KIBLE ÇIKAR MI?

Hız. Adem atamızın inşasından itibaren camiler/mescitler inananlar için bir merkez haline gelmiştir. Yeryüzünde inşa edilen ilk mescit Kâbe'dir. Zamanla Müslümanların artmasıyla ilk önce Medine'de daha sonra Medine dışında Müslüman olan kabilelerin bölgelerinde mescitler inşa edilmiştir. Hız. Peygamber döneminde Medine'de rivayetlere göre dokuz tane mescit inşa edilmiştir. Allah Rasûlü de bunların bazılarında namaz kılmıştır. O, Mekke'den Medine'ye hicret ederken Kuba bölgesinde Ammar İbn Yasir'in teklifiyle mescit inşa ettirmiştir. Medine'ye geldikten sonra ilk karar verilen eylem Mescid-i Nebi'nin yapılması olmuştur. Camiler, Hız. Peygamber'den sonra daha büyük, ihtişamlı, süslemeli, yöresel ve devlet düşüncelerini yöneten idarelerin anlayışlarına göre farklı mimari tarzlarda yapılagelmiştir. Bu noktada en güzel mimari yapıların Selçuklu ve Osmanlı mimarisiyle gerçekleştiği bu ülkede yaşayan herkesin malumudur.

Camiler, ibadet amacıyla inşa edilen mekânlardır. Çünkü onlar, rivayetlerde Allah Rasûlü'nün ifadesiyle "Beytullah" yani Allah'ın evleridir. Hız. Peygamber döneminde ibadet, askeri faaliyet kararının verildiği, eğitim, idari vs. gibi işlerin yapıldığı yerler olarak faaliyet göstermiştir. Ancak her ne kadar farklı eylemlerin yapıldığı yerler olarak faaliyet gösterilse de asıl işlevi mabet yani ibadet edilen yer olmasıdır. Onun için inşa edenlerin samimi Müslümanlar olması arzu edilmektedir. Farklı amaçlar uğruna, farklı din mensupları tarafından yapılan camiler Allah Teâlâ'nın Kur'an-ı Kerîm'inde geçen ifadesiyle yasaklanmıştır. Camiler ancak Müslümanlar tarafından inşa edilmektedir. Hız. Peygamber döneminde fitne ve nifak amaçlı yapılan Mescid-i Dirâr'ın yıkılmasındaki hikmet budur. Çünkü Münafıklar söz konusu mescidi yapmakla Müslümanları bölmeyi amaçlamışlardır.

Camiler, birlik ve beraberliğin gösterildiği mekânlardır. Onun için Hız. Peygamber evde kılınan namazla camide kılınan namazın aynı sevap olmadığını, camide kılmanın evdekinden yirmi yedi derece daha fazla olduğunu belirtmektedir. Hatta bir gün yerime imamlığa birini geçirsem, evinde oturup da namaza camiye gelmeyenleri onlar içinde olduğu halde ateşe versen demiştir. Rahmet Peygamberinin insanları yakmasını düşünmek mümkün değildir. Ancak burada verilen örnek, cemaatle namazın önemini anlatma bakımından önemlidir.

Camiler, Hız. Peygamber döneminden itibaren aynı zamanda etrafında farklı yapılaşmaların gerçekleştirildiği alanlar olmuştur. Mesela, kimsesiz, fakir ve dini öğrenmek isteyenlerin kaldığı ashâbı suffa denilen mescide bitişik bir bölüm inşa edilmiştir. Allah Rasûlü'nün kaldığı odalar mescidin bir tarafında bulunmaktadır. Bu ve benzeri faaliyetlerin her biri İslâm'ın çizdiği sınırlar dâhilinde hayatini devam ettirmiştir.

Ülkemizde zaman zaman cami ile farklı inanç yapılarının bir araya gelip-gelmeyeceği tartışılmalıdır. Caminin yanında kilise, havra örnekleri ise farklı bölgelerde bulunmaktadır. Ancak her bir inanç grubu diğerinin sınırlarına dâhil olmadan tebliğini

yaparak hayatiyetini devam ettirmişlerdir. Son dönemde de bu tür tartışmalara cami ile cemevi'nin aynı avlu içinde hayatiyetini devam ettirebileceği yönünde uygulamalar görünmektedir. Tabiidir ki her bir faaliyetin destekleyenlerinin olduğu gibi karşı çıkanları da vardır. Destekleyenler, Sunniler ile Alevilerin birlikte yaşama örneği olacağını belirtmektedirler. Karşı çıkanlar ise, bunların farklı yapılar olduğunu belirtmektedirler.

Mesele, temelinden ele alınmadığı sürece sonuç da yanlış olacaktır. Sünniler denilen kesim İslâm'ı yaşayan ve İslâm dünyasının büyük çoğunluğunu teşkil eden kitleye denir. Ülkemizdeki Müslümanların kahir ekseriyetini Sünni Müslümanlar oluşturmaktadır. Aynı durum İslâm dünyası için de geçerlidir. Alevilik, temelde Hz. Ali'yi sevenler olarak ifade edilmektedir. Ancak uygulamaya bakıldığında Aleviliğin farklı yansımalarının olduğu tespit edilmektedir. Bazıları kendilerini İslâm'ın içinde kabul ederken bazıları ise farklı bir din olduklarını söylemektedirler. Her şeyden önce Alevilik bir din ise, bu dinin Peygamberi ve kitabı nedir. Alevilik Hz. Ali'yi sevmek ise Hz. Ali, Hz. Peygamber'in damadı, ilk Müslümanlardan, Müslümanların cesaret örneği ve Müslüman olmaktan onur duyan bir kişidir. Aleviliğin farklı din olduğunu söyleyenlerin bu noktada temel alabilecekleri bir durum söz konusu değildir. Sonradan türedi şeklinde bir dinin tezahürü olmadıkları ise aşikârdır. Bunlar bu konularıyla zaten Müslüman değillerdir.

Biz Müslümanız diyenler içinde de farklılıklar bulunmaktadır. Bir kısmı, daha çok Şia'nın Caferiyye mezhebi kolunu takip eden Müslümanlardır ki onlar Ehli Sünnet'e en yakın uygulamaların olduğu kesimdir. Uygulamalarıyla amelde mezhebimiz olan Hanefî mezhebine de oldukça yakın olan gruptur. Bunların ibadet ettikleri yerler camilerdir. Bu noktada, Müslüman olduklarını söyleyip de ibadet şekillerinde farklı olanlar üzerinde durmak gerekmektedir. Onlar, kendilerine göre bir ibadet yeri ve şekli ihdas etmişlerdir. Türkiye dışındaki Şiiler ibadetlerini camilerde yaparken, ülkemizdekiler ise cemevleri'nde yapmaktadır. İbadet amacıyla yapılanlar arasında bağlama çalma ve semah oynama vardır. Bayanlar ile erkeklerin semah yaptığı ve bağlamalarla eğlence ortamı oluşturulan bir yer ibadet mekanı değildir. Çünkü Hz. Peygamber döneminde namaz kılınırken saflarda öncelikle erkekler sonra çocuklar daha sonra bayanlar ibadet etmekteydiler. Erkeklerin ve bayanların karışık ibadet şekli ise yoktur. Bu tür bir ibadet şekli ne Hz. Peygamber ne de Hz. Ali'nin hayatında bulunmaktadır. Sonradan ortaya konulmuş ve İslâm ile bağlantısı olmayan bir durum söz konusudur.

Aynı dine inandığını söyleyen kişilerin farklı yerlerde ibadet etmesi doğru değildir. Eğer söz konusu birlikteliği savunan kişiler Müslümanlar ise onların ibadet yeri camilerdir. Alternatif oluşturmak ise Hz. Peygamber'in ilk dönemlerinde Mescid-i Dırar'da olduğu üzere reddedilmiştir. Cemevleri, bir ibadet yeri değil kültür merkezleri ise, işte o zaman İslâm'ın çizdiği çerçevede bir hareket tarzıyla faaliyet göstermek en doğru olandır.

Cami-Cemevi birlikteliği çıkış itibariyle iki farklı inanç merkezi görüntüsü vermektedir. Bu, İslâm ve Müslümanlar açısından doğru bir çaba değildir. Müslüman, İslâm'ı hayatının her anında yaşamaya gayret eden kişidir. Müslüman, bölen, parçalayan ve başkalarına kendi inanç değerlerinden ödün vererek güzel görünmeye çalışan kişi değildir. Hz. Peygamber'in beni yařlandırđı dediği Hud suresindeki ayet mucibince "İnandım diyen ve dosdoğru olan" kişidir. Herkes kendi inanç değerlerini yaşamak ve başkalarının da yaşaması için gayret sarf etmek durumunda olabilir. Ancak bunu yaparken kendisinin ne olduğunu net bir şekilde ortaya koymak durumundadır. Başka inanç ve mezheplerin sembollerine gizlenerek değil. Aynı yöne bakıyorsak, aynı kibleye dnyorsak, o kiblenin Rabbinin emirleri herkesi bağlar. Aynı kibleye dnmyorsak burada birliktelikten ziyade ayrılığın fotoğrafı vardır.